

شناخت اجتماعی و اختلال اتیسم

تالیف

دکتر سعید رضایی

«عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی»

چاپ چهارم

انتشارات آوی نور

تهران-۱۳۹۶

سرشناسه	: رضایی، سعید، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: شناخت اجتماعی و اختلال اتیسم/ تالیف سعید رضایی.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۳۰۴ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۰۸-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: چاپ قبلی: آوای نور، ۱۳۹۳ (۲۰۷ص).
یادداشت	: چاپ چهارم.
موضوع	: کودکان درخودمانده
موضوع	: Autistic children
موضوع	: کودکان درخودمانده -- توانبخشی
موضوع	: Rehabilitation -- Autistic children
موضوع	: کودکان درخودمانده -- آموزش و پرورش
موضوع	: Autistic children -- Education
موضوع	: درخودماندگی کودکان -- جنبه‌های روانشناسی
موضوع	: aspects Autism in children -- Psychological
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۵۰۶RJ /۷۸۶۶۴
رده بندی دیویی	: ۶۱۶.۰۷۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناخت اجتماعی و اختلال اتیسم

تالیف: دکتر سعید رضایی

صفحه آرا: منیرالسادات حسینی

چاپ چهارم ۱۳۹۶

تیراژ: ۳۰۰ جلد

شابک: ۹-۳۰۸-۳۰۹-۶۰۰-۹۷۸

تهران: خیابان انقلاب- خیابان ۱۲ فروردین- خیابان وحید نظری- پلاک ۹۹

تلفن: ۶- ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

قیمت ۲۴۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

فصل اول: یادگیری اجتماعی.....	۱۳
فصل دوم: شناخت اجتماعی.....	۲۱
فصل سوم: رشد شناخت اجتماعی.....	۲۹
توانایی تشخیص اشیاء.....	۳۳
توانایی درک خود.....	۳۴
توانایی درک دیگران.....	۳۵
آگاهی از حالات و کنش‌های ذهنی.....	۳۷
توانایی درک اراده، قصد و نیت.....	۴۰
توانایی درک امیال و خواسته‌ها.....	۴۱
توانایی درک باورها.....	۴۲
دانش.....	۴۴
توانایی بازنمایی و فرا بازنمایی.....	۴۵
توانایی تفکر.....	۴۶
توانایی تفکر خیالی.....	۴۷
توانایی تفکر اجتماعی.....	۴۹
توانایی درک زمان.....	۵۳
فصل چهارم: کفایت اجتماعی.....	۵۵
فصل پنجم: کوری ذهن و نظریه ذهن.....	۶۳
نظریه ذهن.....	۶۷
مبانی نظری نظریه ذهن.....	۷۱
مبانی نظری دیدگاه نظریه نظریه.....	۷۲
مبانی نظری دیدگاه شبیه سازی.....	۷۸
مبانی نظری دیدگاه پیمان‌های یا پودمانی.....	۸۴
نظریه نقص در توانایی برقراری ارتباط بین فردی.....	۹۴
فصل ششم: نظریه وانمود سازی/بازی وانمود.....	۹۷
فصل هفتم: نظریه تقلید و هم‌نوایی.....	۱۰۳
فصل هشتم: نظریه دیدگاه‌گیری.....	۱۰۷

۱۰۹	دیدگاه گیری بصری (VPT)
۱۱۴	دیدگاه گیری مفهومی
۱۳۱	فصل نهم: نظریه توجه مشترک.....
۱۳۷	فصل دهم: نظریه انسجام مرکزی (WCC)
۱۴۳	فصل یازدهم: نظریه نرون های آینده ای (MN)
۱۵۵	فصل دوازدهم: نظریه کارکردهای اجرایی (EF)
۱۶۱	فصل سیزدهم: یکپارچه سازی حسی.....
۱۶۵	فصل چهاردهم: نظریه همدلی و نظامندی
۱۷۱	فصل پانزدهم: نظریه مغز مردانه مفرط (EMS)
۱۸۳	فصل شانزدهم: نظریه گذرگاه بینایی ماگنوسلولار
۱۸۳	فصل هفدهم: هیجان ها
۱۸۳	رشد هیجانی اجتماعی
۱۸۴	بیان و ابراز حالات هیجانی و تنظیم هیجانات.....
۱۸۹	شناخت و تشخیص حالات هیجانی خود و دیگری.....
۱۹۴	فرایند شکل گیری اولیه توانایی عاطفی - اجتماعی.....
۱۹۶	اظهارات چهره ای
۱۹۸	تحول نظام پردازش چهره
۱۹۹	ابراز هیجان و پاسخ به هیجانهای دیگران.....
۲۰۱	درک علت‌های عینی و انتزاعی هیجان ها
۲۰۳	اتیسم، ناتوانی بنیادی در درک و پردازش چهره
۲۰۴	نظریه ذهن و درک عاطفی - اجتماعی
۲۰۵	نقش تجربه در پردازش ناهنجار چهره در اتیسم.....
۲۰۵	برنامه‌ها یا روش‌های مداخله‌ای در بهبود مشکلات عاطفی - هیجانی
۲۱۳	فصل هجدهم: اسنادها، نگرش‌ها و شناخت اجتماعی
۲۱۵	نگرش ها
۲۱۵	چگونه اسناد را ارزیابی می‌کنید؟.....
۲۱۷	سه عنصر تشکیل دهنده نگرش.....
۲۱۹	تاثیر عقاید و باورها.....
۲۲۰	تاثیر عواطف

۲۲۳	تأثیر رفتار
۲۲۶	نگرش‌ها چگونه بر رفتار تأثیر می‌گذارند؟
۲۲۶	ارزیابی ارتباط بین نگرش و رفتار
۲۳۳	پیش‌بینی رفتار
۲۳۴	نگرش‌های در دسترس و دور از دسترس
۲۳۵	ایجاد نگرش‌ها و تغییر آنها
۲۳۵	مشوق تغییر
۲۳۸	انگیزش و توانایی
۲۴۰	اسناد
۲۴۰	نظریه‌های قدیمی موجود راجع به اسناد
۲۴۶	تأثیر تبعیض و تعصب
۲۴۷	خطای اسنادی بنیادین
۲۴۹	اثر کنشگر و مشاهده‌گر
۲۵۲	سوگیری‌های خودباوری
۲۵۵	خطای اسنادی غایی
۲۵۷	تفاوت‌های فرهنگی
۲۶۰	شناخت اجتماعی
۲۶۰	طرح‌واره‌های اجتماعی
۲۶۱	طرح‌واره‌های فردی
۲۶۲	طرح‌واره‌های فرد از خود
۲۶۳	طرح‌واره‌های نقشی
۲۶۵	طرح‌واره‌های رویدادی
۲۶۵	طبقه‌بندی و داشتن رفتار کلیشه‌ای
۲۶۶	نمونه‌هایی از طبقه‌بندی اجتماعی
۲۶۷	ساختار سلسله‌مراتبی طبقه‌بندی
۲۶۸	طرح‌واره‌ها چگونه تأثیر می‌گذارند؟
۲۶۸	طرح‌واره‌ها مبتنی بر نظریه‌ها هستند
۲۷۴	پژوهش‌های اخیر راجع به پردازش اطلاعات اجتماعی
۲۷۴	مدل پردازش زنجیره‌ای اطلاعات

۲۷۵	پردازش خودآیند درمقایسه با پردازش کنترل شده
۲۷۸	قدرت نگرش‌های کلیشه ای
۲۷۹	استدلال‌های نهایی
۲۸۰	خلاصه

فهرست جدول ها

- جدول (۱): نظام‌های مربوط به مولفه نظامندی ۱۶۴
- جدول (۲): انواع تیپ‌های مغزی ۱۶۶
- جدول (۳): بهره همدلانه و نظامند گروه جامعه انسانی برای سه تیپ مغزی ۱۶۷
- جدول (۴): پنج تیپ مغزی حاصل از الگوی همدلی - نظامندی ۱۶۸
- جدول (۵): ویژگی‌های رفتاری، زمینه رفتار و نظریه‌های شناختی ۱۷۴
- جدول (۶): ویژگی‌های رفتاری، زمینه رفتار و نظریه‌های شناختی ۱۷۶
- جدول (۷): ویژگی‌های رفتاری، زمینه رفتار و نظریه‌های شناختی ۱۷۸
- جدول (۸): ویژگی‌های رفتاری، زمینه رفتار و نظریه‌های شناختی ۱۷۸
- جدول (۹): ویژگی‌های رفتاری، زمینه رفتار و نظریه‌های شناختی ۱۸۰
- جدول (۱۰): روند رشد عاطفی - اجتماعی را در سه گروه کودکان با رشد عادی، با اختلال اتیسم کلاسیک و اتیستیک با عملکرد بالا ۲۰۸
- جدول (۱۱): نمونه‌ای ساده از مقیاس افتراق معنایی ۲۱۸
- جدول (۱۲): رابطه نگرش افراد نسبت به مقوله حفاظت از محیط زیست و ... ۲۳۲
- جدول (۱۳): نظریه‌های اصلی موجود راجع به تابع نگرش ۲۳۶
- جدول (۱۴): روش پردازش اطلاعات "مک گوایر (۱۹۶۹)" در ترغیب دیگران ۲۳۷
- جدول (۱۵): اسنادهای موفقیت برای شکست و موفقیت، و ویژگی‌های آنها در سه بعد مکان کنترل، ثبات و کنترل پذیری ۲۵۴
- جدول (۱۶): ۲۶۸
- جدول (۱۷): مدل پردازش زنجیره‌ای اطلاعات. منبع: مبتنی بر پژوهش‌های ... ۲۷۵

فهرست نمودارها

- نمودار (۱) تیپهای مغزی دختر و پسرهای اتیستیک ۱۶۹

فهرست شکل ها

- شکل (۱) درخت یادگیری اجتماعی ۲۰
- شکل (۲) نظریه باور خواست نظریه ذهن ۳۹
- شکل (۳) آزمون دیدن منجر به یادگیری می شود ۶۵
- شکل (۴) ذهن خوانی از طریق چشم ۶۶
- شکل (۵) موقعیت آزمایش باور- کاذب ۷۰
- شکل (۶) موقعیت آزمایشی توجه مشترک ۱۱۹
- شکل (۷) انواع تیپ‌های توجه مشترک ۱۲۳
- شکل (۸) کنش مغزی و توجه مشترک ۱۲۴
- شکل (۹) تعقیب چشمی و توجه مشترک ۱۲۶
- شکل (۱۰) آزمون جانمایی اشکال ۱۳۱
- شکل (۱۱) نمونه‌ای اشکال آزمون جانمایی اشکال ۱۳۱
- شکل (۱۲) نمونه‌ای از اشکال ناون ۱۳۴
- شکل (۱۳) نرون‌های آینه‌ای میمون‌ها به هنگام فعالیت ۱۳۸
- شکل (۱۴) آزمون برج لندن ۱۵۳
- شکل (۱۵) الگوی مغزی افراد با اختلال‌های طیف اتیسم با افراد عادی ۱۶۸
- شکل (۱۶) گذرگاه بینایی ماگنوسلولار ۱۷۲
- شکل (۱۷) شکل‌های متعارف از ابراز هیجان در جهان ۱۸۸
- شکل (۱۸) نحوه اکتساب انگیزش اجتماعی شرطی شده در کودکان با اختلال اتیسم ۲۰۶
- شکل (۱۹): مدل متشکل از سه عنصر تشکیل دهنده نگرش‌ها ۲۱۹
- شکل (۲۰) ۲۲۱
- شکل (۲۱): روش‌های شرطی شدن کلاسیک برای ایجاد نگرش ۲۲۲
- شکل (۲۲): تاثیر پاداش دهی بر میزان لذت بردن شرکت کنندگان از انجام فعالیت‌های ۲۳۱
- شکل (۲۳): نظریه رفتار برنامه ریزی شده. خط چینها نشان می‌دهد که اثر ۲۳۴
- شکل (۲۴): نتایج آزمایش انجام شده توسط "پتی و همکاران، ۱۹۸۱" ۲۴۵
- شکل (۲۵) ۲۵۱
- شکل (۲۶) ۲۵۷
- شکل (۲۷): الگوهای فرهنگی و رشد اسناد سرشتی یا درونی. ۲۵۹
- شکل ۲۸ ۲۶۴

پیشگفتار اول

جریان دانش، آگاهی، تفکر، نگرش و بینش ما راجع به دنیای اجتماعی همچنين شناخت ما درباره عواطف، احساسات، نيات، مقاصد، اعمال و كردار ديگران، و سرانجام تفسير و پيش بيني رفتار آنها و متعاقباً ايجاد و حفظ روابط سازگارانه، آگاهانه و متقابل با ديگران، همان شناخت اجتماعی است. بی تردید رمز موفقیت توام با خوشبختی در دنیای ارتباطات و تعاملات متکی بر مهارتهای مبتنی بر شناخت اجتماعی است. شاه کلید قفل ارتباطات و تعاملات پیچیده دنیای امروز در همه سطوح، شناخت اجتماعی است به این معنی که بفهمیم و درک کنیم که ديگران به لحاظ ذهنی و شناختی دارای حالاتی هستند که می‌تواند متفاوت از ما باشند. نظریه‌های شناختی قوی تری شناخت اجتماعی را شکل می‌دهند و سازه‌های روانشناختی محکمی آن را پشتیبانی می‌کند در هر حال شناخت اجتماعی آموختنی است و همه کودکان با رشد عادی، این شانس و توانایی را دارند که مهارت‌های شناختی - اجتماعی را یاد بگیرند و در موقعیت‌های اجتماعی بکار ببرند. متأسفانه کودکان با اختلال‌های اتیسم به خاطر ناتوانی شناختی، قادر به این مهم نیستند و به همین دلیل یکی از گرفتاری‌های جدی آنها در دنیای اجتماعی، نقص در تعاملات و ارتباطات است. کتاب حاضر اکثر نظریه‌های شناختی اجتماعی را در ۱۷ فصل جداگانه معرفی می‌کند و از این حیث می‌تواند اطلاعات مفیدی را برای مخاطبان، بویژه برای مربیان، متخصصان و خانواده‌های دارای کودکان با اختلال اتیسم ارائه دهد. امید دارم مطالعه این اثر سهمی هرچند اندک در بهبود و ارتقای سطح مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی کودکان، بویژه کودکان اتیستیک داشته باشد.

سعید رضایی

متخصص روانشناسی کودک

تهران: پنجم مرداد ۱۳۹۳

پیشگفتار دوم

کتاب حاضر با استقبال بی‌نظیری توسط استادان، معلمان، مربیان و دانشجویان روبرو شد بطوری که در اندک زمان بعد از انتشار به چاپ‌های دوم، سوم رسید و اینک بعد از بررسی نقایص و غلط‌های چاپی احتمالی و افزودن فصلی تحت عنوان اسنادها، نگرش و شناخت اجتماعی، چهارمین بار به چاپ می‌رسد. لازم می‌دانم از مدیر محترم انتشارات آوای نور آقای میرحسینی و همکاران انتشارات سرکار خانم حسینی به پاس زحمات ارزشمند و حمایت‌های مستمر صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کنم.

امید اینکه مورد اقبال مخاطبان محترم قرار بگیرد و مثل همیشه با نقدهای سازنده و تذکرات ارزنده خود ما را یاری کنند.

سعید رضایی

مرداد ۹۶ - تهران

